

Allmänna bidrag till kommuner

25

Förslag till statsbudget för 2003

Allmänna bidrag till kommuner

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut.....	5
2	Allmänna bidrag till kommuner.....	7
2.1	Omfattning.....	7
2.2	Utgiftsutvecklingen.....	7
2.3	Mål.....	8
2.4	Politikens inriktning	8
2.5	Insatser	10
2.5.1	Insatser inom politikområdet	10
2.5.2	Insatser utanför politikområdet	11
2.6	Resultatbedömning	12
2.7	Det tillfälliga sysselsättningsstödet till kommuner och landsting förlängs.....	12
2.8	Budgetförslag.....	13
2.8.1	48:1 Generellt statsbidrag till kommuner och landsting.....	13
2.8.2	48:2 Bidrag till särskilda insatser i vissa kommuner och landsting	16
2.8.3	48:3 Statligt utjämningsbidrag till kommuner och landsting	19
2.8.4	48:4 Bidrag till Rådet för kommunal redovisning	19
2.8.5	48:5 Bidrag för ökad tillgänglighet i hälso- och sjukvården	19

Tabellförteckning

Anslagsbelopp	5
2.1 Utgiftsutvecklingen inom politikområdet.....	7
2.2 Härledning av ramnivån 2003-2004 politikområde Allmänna bidrag till kommuner.....	8
2.3 Kommunsektorns finanser	9
2.4 Anslagsutveckling för 48:1 Generellt statsbidrag till kommuner och landsting.....	13
2.5 Härledning av anslagsnivån 2003-2004 för 48:1 Generellt statsbidrag till kommuner och landsting	15
2.6 Anslagsutveckling för 48:2 Bidrag till särskilda insatser i vissa kommuner och landsting.....	16
2.7 Härledning av anslagsnivån 2003-2004 för 48:2 Bidrag till särskilda insatser i vissa kommuner och landsting	17
2.8 Bemyndigande om ekonomiska förpliktelser.....	18
2.9 Anslagsutveckling för 48:3 Statligt utjämningsbidrag till kommuner och landsting.....	19
2.10 Anslagsutveckling för 48:4 Bidrag till Rådet för kommunal redovisning.....	19
2.11 Anslagsutveckling för 48:5 Bidrag för ökad tillgänglighet i hälso- och sjukvården.....	19

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. bemyndigar regeringen att under 2002 och 2003, i fråga om anslaget 48:2 *Bidrag till särskilda insatser i vissa kommuner och landsting*, besluta om bidrag för främjande av samverkan mellan kommuner och mellan landsting med befolkningsminskning som innebär utgifter på högst 50 000 000 kronor under 2004 (avsnitt 2.8.2),
2. godkänner att det tillfälliga sysselsättningsstödet till kommuner och landsting förlängs (avsnitt 2.7),
3. för budgetåret 2003 anvisar anslagen under utgiftsområde 25 *Allmänna bidrag till kommuner* enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag	Anslagstyp	
48:1 Generellt statsbidrag till kommuner och landsting ¹	Ramanslag	42 673 000
48:2 Bidrag till särskilda insatser i vissa kommuner och landsting ²	Reservationsanslag	347 750
48:3 Statligt utjämningsbidrag till kommuner och landsting ³	Obetecknat anslag	23 759 414
48:4 Bidrag till Rådet för kommunal redovisning ⁴	Obetecknat anslag	500
48:5 Bidrag för ökad tillgänglighet i hälso- och sjukvården	Ramanslag	1 250 000
Summa		68 030 664

¹Tidigare benämnt 91:1 Generellt statsbidrag till kommuner och landsting

²Tidigare benämnt 91:2 Bidrag till särskilda insatser i vissa kommuner och landsting

³Tidigare benämnt 91:3 Statligt utjämningsbidrag till kommuner och landsting

⁴Tidigare benämnt 91:4 Bidrag till Rådet för kommunal redovisning

⁵Tidigare benämnt 91:5 Bidrag för ökad tillgänglighet i hälso- och sjukvården

2 Allmänna bidrag till kommuner

2.1 Omfattning

Utgiftsområdet Allmänna bidrag till kommuner omfattar politikområdet Allmänna bidrag till kommuner.

Politikområdet omfattar merparten av statens utgifter för bidrag till kommuner och landsting. Bidrag utgår i form av ett allmänt finansiellt stöd (generellt statsbidrag) och i form av ett statligt utjämningsbidrag för att åstadkomma likvärdiga ekonomiska förutsättningar mellan kommuner respektive mellan landsting. Utjämningsbidraget

finansieras med en utjämningsavgift för kommuner och landsting. Ett bidrag utgår för särskilda insatser i vissa kommuner och landsting. Vidare ingår ett mindre bidrag till Rådet för kommunal redovisning och ett bidrag för ökad tillgänglighet i hälso- och sjukvården.

2.2 Utgiftsutvecklingen

Tabell 2.1 Utgiftsutvecklingen inom politikområdet

Miljoner kronor

	Utfall 2001	Anslag 2002 ¹	Utgifts- prognos 2002	Förslag anslag 2003	Beräknat anslag 2004
48:1 Generellt statsbidrag till kommuner och landsting ²	78 266	76 300	75 303	42 673	44 553
48:2 Bidrag till särskilda insatser i vissa kommuner och landsting ³	1 512	427	1 320	348	571
48:3 Statligt utjämningsbidrag till kommuner och landsting ⁴	20 861	23 759	23 759	23 759	23 759
48:4 Bidrag till Rådet för kommunal redovisning ⁵	1	1	1	1	1
48:5 Bidrag för ökad tillgänglighet i hälso- och sjukvården ⁶		1 250	1 234	1 250	1 250
Totalt för politikområde Allmänna bidrag till kommuner	100 639	101 737	101 616	68 031	70 134

¹ Inklusive beslut till följd av förslag till tilläggsbudget i samband med 2002 års ekonomiska vårproposition.

² Tidigare benämnt 91:1 Generellt statsbidrag till kommuner och landsting

³ Tidigare benämnt 91:2 Bidrag till särskilda insatser i vissa kommuner och landsting

⁴ Tidigare benämnt 91:3 Statligt utjämningsbidrag till kommuner och landsting

⁵ Tidigare benämnt 91:4 Bidrag till Rådet för kommunal redovisning

⁶ Tidigare benämnt 91:5 Bidrag för ökad tillgänglighet i hälso- och sjukvården

Riksdagen har beslutat om förändringar av kommunkontosystemet, vilket kompenserar kommuner och landsting för ingående mervärdesskatt i icke skattepliktig verksamhet (prop. 2001/02:112, bet. 2001/02:FiU17, rskr. 2001/02:296). Systemet har hittills finansierats genom att kommuner och landsting betalat avgifter till systemet, avsedda att täcka uttagen. Från och med 2003 avskaffas avgiften och uttagen sker från statsbudgetens inkomstsida. Det generella statsbidraget till kommuner och landsting minskas 2003 med anledning av detta, preliminärt med 31 357 miljoner kronor. En slutlig reglering av statsbidraget görs i budgetpropositionen för 2004.

Genom den särskilda satsning som gjorts på vård och omsorg i samband med minskningarna av försvaret tillförs det generella statsbidraget 2 000 miljoner kronor 2003 och ytterligare 1 000 miljoner kronor 2004. Till detta kommer den särskilda satsning med 1 250 miljoner kronor per år 2002-2004 som görs för att öka tillgängligheten inom sjukvården.

Tabell 2.2 Härledning av ramnivån 2003-2004 politikområde Allmänna bidrag till kommuner

	2003	2004
Anvisat 2002 i 2002 års statsbudget	98 899	98 899
<i>Förändring till följd av:</i>		
Beslut	-30 868	-28 765
Överföring till/från andra utgiftsområden		
Övrigt		
Ny ramnivå	68 031	70 134

Vidare görs regleringar för att neutralisera effekterna av beslut som påverkar det kommunala skatteunderlaget och därmed de kommunala skatteintäkterna. Nettoeffekten blir att det generella statsbidraget 2003 minskas med 5 826 miljoner kronor.

Till detta kommer regleringar till följd av den kommunala finansieringsprincipen m.m. (se avsnitt 2.8.1).

2.3 Mål

Målet för politikområdet är att skapa goda och likvärdiga förutsättningar för kommuner och

landsting att uppnå de nationella målen inom olika verksamheter.

2.4 Politikens inriktning

Inom politikområdet är det främst det generella statsbidraget och utjämningsystemet (utjämningsbidraget och utjämningsavgiften) som utgör instrumenten för uppfyllandet av målet.

Även om specialdestinerade statsbidrag kan vara motiverade i vissa fall, är den grundläggande principen att statsbidrag skall ges i form av generella bidrag.

Det kommunala utjämningsystemet är en förutsättning för att skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar för kommuner och landsting. De grundläggande principer som utjämningsystemet bygger på ligger fast.

De medel som finns avsatta för särskilda insatser m.m. i kommuner och landsting bör ses som ett komplement till det generella statsbidraget och utjämningsystemet.

Politiken har varit inriktad på att värna kvaliteten i vården, skolan och omsorgen. För att åstadkomma detta och för att minska behovet av att höja kommunalskatterna, har politikområdet sedan 1996 tillförts 24 miljarder kronor.

Vidare har kommuner och landsting under 1999-2002 erhållit närmare 1,3 miljarder kronor per år i extra skatteintäkter, genom att det fasta belopp på 200 kronor som alla fysiska personer med förvärvsinkomster betalar i skatt, under dessa år tillfallit kommuner och landsting. Den s.k. "200-kronan" till kommuner och landsting föreslås i denna proposition förlängas till och med 2003 (volym 1, avsnitt 8.2.3).

Mot bakgrund av konjunkturavmattningen har för 2002 ett tillfälligt sysselsättningsstöd till kommuner och landsting införts. Därigenom ges dessa möjlighet att upprätthålla sysselsättningen och tidigarelägga nyanställningar. Som en följd av detta kan kommunernas och landstingens verksamheter stärkas samtidigt som en ökning av arbetslösheten motverkas. Regeringen föreslår i denna proposition att stödet förlängs till att gälla även för 2003 (avsnitt 2.7). Stödet beräknas uppgå till ca 3 miljarder kronor för vardera året.

Det kan i detta sammanhang vara värt att notera att regeringen i denna budgetproposition genom förlängningen av sysselsättningsstödet och "200-kronan" ger landstingssektorn

generellt ett utökat resursutrymme, samtidigt som vissa specialdestinerade medel dras in.

Den förda politiken har i kombination med de närmast föregående årens starka ekonomiska tillväxt gett kommuner och landsting bättre förutsättningar att uppnå en ekonomi i balans. Det finns dock fortfarande kommuner och landsting som har ekonomiska problem och i vissa fall kan vara i behov av särskilt stöd.

Det är även av stor vikt att kommuner och landsting så långt som möjligt ges goda planeringsförutsättningar. Det är bl.a. mot bakgrund av detta som förändringar kommer att göras 2003 i det s.k. kommunkontosystemet. De avgifter (jfr avsnitt 2.1) som kommuner och landsting har betalat för att täcka uttagen från systemet har fastställts vid en tidpunkt när budgetarbetet i kommuner och landsting är långt framskridet. När avgiften avskaffas 2003 försvinner därmed en osäkerhetsfaktor i budgetarbetet.

Utvecklingen fram till 2004

En beräkning av den kommunala sektorns finansiella utveckling redovisas i volym 1, bilaga 2 (Svensk ekonomi). I bilagan anges de samhällsekonomiska förutsättningarna för beräkningen. Bedömningen av den kommunala sektorns finanser, som sammanfattas nedan, har gjorts med beaktande av balanskravet.

Tabell 2.3 Kommunsektorns finanser

Miljarder kronor

	2001	2002	2003	2004
Inkomster	489	518	544	560
Skatter	360	382	405	419
Statsbidrag ¹	82	87	87	88
Skatter och statsbidrag, % av BNP	20,4	20,9	20,8	20,4
Övrigt	48	49	51	53
Utgifter	487	518	539	557
Konsumtion	415	441	460	476
Volymförändring, %	1,9	1,7	1,3	0,4
Övrigt	73	77	79	81
Finansiellt sparande	2	1	5	3
% av BNP	0,1	0,0	0,2	0,1

¹Statsbidrag redovisas i nationalräkenskaperna exklusive utjämningsbidraget. Avgiften till det kommunala moms-systemet redovisas t.o.m. 2002 som ett avdrag från statsbidragen.

Källor: Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet.

Sammantaget beräknas skatteintäkter och statsbidrag öka med 66 miljarder kronor mellan 2001 och 2004, vilket är mer än bedömningen i

2002 års ekonomiska vårproposition. Bidragande orsaker är ett högre skatteunderlag samt att överföringen av statlig inkomstskatt ("200-kronan") till kommunsektorn om 1,3 miljarder kronor per år föreslås förlängas till 2003. Dessutom antas den genomsnittliga landstingsskatten höjas med 0,25 procentenheter från och med 2003. Vissa landsting har under ett antal år redovisat negativa resultat och trenden ser inte ut att kunna brytas enbart genom minskade kostnader. Höjningen motsvarar ca 3,3 miljarder kronor i ökade skatteintäkter 2003. Den genomsnittliga skattesatsen för kommuner och landsting 2002 är 30,52 procent och beräknas fr.o.m. 2003 uppgå till 30,77 procent.

Enligt nationalräkenskaperna ökade de kommunala konsumtionsutgifterna med 2,2 procent första halvåret 2002, vilket är betydligt mer än vad som förutsågs i vårpropositionen. Detta har föranlett en uppjustering av prognosen för kommunsektorns konsumtionsutgifter innevarande år, från 0,7 procent i den ekonomiska vårpropositionen till 1,7 procent.

Det finansiella utrymmet medger en fortsatt ökning av kommunsektorns konsumtionsutgifter. Förlängningen av det tillfälliga sysselsättningsstödet och överföringen av statlig inkomstskatt väntas leda till en tidigareläggning av kommunala konsumtionsutgifter. Konsumtionsutvecklingen under 2003 bedöms fortsätta utvecklas starkt, medan tillväxten 2004 bromsas upp, när inkomsterna inte ökar lika mycket som året innan. Den beräknade tillväxttakten för perioden 2002–2004 är högre än den tillväxttakt på ca 0,3 procent per år som den demografiska utvecklingen bedöms kräva.

Det finansiella sparandet för innevarande år har försämrats jämfört med den prognos som gjordes i vårpropositionen, vilket i huvudsak beror på högre konsumtionsutgifter. Åren 2003 och 2004 förbättras det finansiella sparandet på grund av nya statliga tillskott och högre skatteinkomster.

2.5 Insatser

2.5.1 Insatser inom politikområdet

Höjda statsbidrag

Som ovan nämnts har politikområdet sedan 1996 tillförts 24 miljarder kronor.

I detta belopp ingår bl.a. 943 miljoner kronor som tillförts kommuner och landsting via det generella statsbidraget och som avser satsningen för att utveckla primärvården, sjukvårdsinsatserna i äldreomsorgen och psykiatri i enlighet med den nationella handlingsplanen för hälso- och sjukvården. År 2003 tillförs det generella statsbidraget 2 000 miljoner kronor och 2004 ytterligare 1 000 miljoner kronor för detta ändamål.

Vidare ingår 2002-2004 en särskild satsning med 1 250 miljoner kronor per år för att förbättra tillgängligheten i hälso- och sjukvården. Av dess medel finansieras 2002 och 2003 500 miljoner kronor per år inom detta utgiftsområde. Resterande medel är ett tillskott.

Kommun- och bostadsdelegationerna

Det finns fortfarande kommuner och landsting som har problem med att balansera kostnader och intäkter. Regeringen har, efter beredning av Kommundelelegationen, slutit avtal med 36 kommuner och 4 landsting som innebär att staten medverkar till att åstadkomma en omstrukturering av verksamheten genom att betala ut bidrag under förutsättning att de berörda kommunerna och landstingen sänker sina bruttokostnader och får balans i ekonomin. Kommundelelegationens arbete avslutades sommaren 2000. Totalt har 1 317 miljoner kronor beviljats i bidrag av regeringen (se vidare avsnitt 2.6).

Bostadsdelegationen som inrättades 1998 har haft i uppdrag att sluta avtal med och besluta om bidrag till kommuner som haft problem med sina bostadsåtaganden. Delegationen, vilken upphörde i augusti 2002, har prövat och avgjort ansökningar från 91 kommuner och slutit avtal med 40 av dessa kommuner.

Det finns även i fortsättningen kommuner som har behov av stöd för att klara bostadsåtaganden. En ny myndighet, Statens bostadsnämnd, inrättades därför den 1 augusti 2002 (se utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande, avsnitt 4.5.1).

Utjämning av LSS-kostnader

Från anslaget 48:2 *Bidrag till särskilda insatser i vissa kommuner och landsting* har för 2001 och 2002 bidrag beviljats om 350 miljoner kronor per år till ca 50 kommuner med höga kostnader för verksamhet enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Kommuner kan även ansöka om ett särskilt bidrag på sammanlagt 100 miljoner kronor per år 2001 och 2002 för särskilt kostnadskrävande insatser. Bidraget administreras av Socialstyrelsen. Regeringen föreslås i denna proposition att bidragen förlängs till och med 2003 (se avsnitt 2.8.2).

Det kommunala utjämningsystemet

Det finns ett behov av att kontinuerligt följa upp och utvärdera utjämningsystemet, bl.a. mot bakgrund av förändringar i de kommunala verksamheterna och i omvärlden i övrigt.

Regeringen har därför givit en parlamentarisk kommitté i uppdrag att utreda vissa frågor och vid behov föreslå förändringar (dir. 2001:73). I kommitténs uppdrag ingår att se över träffsäkerheten i kostnadsutjämnningen, möjligheterna till förenklingar och effekterna av befolkningsförändringar. Den skall även se över de s.k. införandereglerna. Kommittén skall redovisa sitt uppdrag senast den 1 oktober 2003.

En kommunal databas

Statsbidragsreformerna under 1990-talet har inneburit förändrade förutsättningar för uppföljningen av verksamhet och ekonomi i kommuner och landsting. Som ett led i arbetet att utveckla möjligheterna till uppföljning har regeringen beslutat att arbetet med den kommunala databasen skall fortsätta inom ramen för det nyinrättade Rådet för kommunala analyser och jämförelser (dir. 2002:91).

Rådet skall under uppbyggnadsskedet fram till hösten 2005 bl.a. vidareutveckla och kvalitetssäkra databasen samt främja nyckeltalsbaserade analyser och jämförelser av kommunal verksamhet. Rådet skall även 2004 lämna förslag om hur databasen skall handhas organisatoriskt efter uppbyggnadsskedet. Förslag till finansiering av rådets verksamhet lämnas i avsnitt 2.8.2.

Omställningsbidrag till landsting med befolkningsminskning

När antalet invånare i ett landsting minskar påverkas intäktsutvecklingen negativt. Detta

leder till ett behov av att anpassa nivån på kostnaderna för verksamheterna i landstingen. Denna anpassning tar tid och merkostnader uppstår under en övergångsperiod. För att stödja landsting med kraftig befolkningsminskning finns det ett särskilt omställningsbidrag 2001 och 2002. Bidraget har finansierats med medel från anslaget 48:2 *Bidrag till särskilda insatser i vissa kommuner och landsting*. Regeringen föreslår i denna proposition att bidraget förlängs till och med 2004 (se avsnitt 2.8.2).

Bidrag till kommuner för befolkningsminskning
Åren 2003 och 2004 kommer 150 miljoner kronor per år av anslaget 48:2 *Bidrag till särskilda insatser i vissa kommuner och landsting* att användas för att stödja kommuner med kraftig befolkningsminskning. Detta bidrag lämnas utöver den kompensation för befolkningsminskning som finns i det kommunala utjämningsystemet.

Samverkan mellan kommuner och landsting
Regeringen beslutade hösten 2000 att tillsätta en arbetsgrupp som bl.a. skulle initiera och stödja samverkansprojekt inom kommunala verksamheter. I budgetpropositionen för 2002 angav regeringen att det är angeläget att stöd till samverkansprojekt kan lämnas även efter det att arbetsgruppen upphört. Regeringen bedömde att högst 25 miljoner kronor av anslaget 48:2 *Bidrag till särskilda insatser i vissa kommuner och landsting* behövde användas för detta ändamål under 2002.

Regeringen har hittills beviljat sammanlagt 46 samverkansprojekt sammanlagt 25 miljoner kronor i bidrag. Projekten omfattar totalt 135 kommuner och 7 landsting.

Åren 2003 och 2004 får ytterligare 50 miljoner kronor per år av anslaget användas till att främja samverkan mellan kommuner och mellan landsting med kraftig befolkningsminskning. Sammanlagt finns således 125 miljoner kronor att fördela till samverkansprojekt under 2002–2004.

Bidrag för kostnader till följd av översvämningar
I samband med översvämningarna i södra Norrland under sommaren 2000 beslutade riksdagen att avsätta 100 miljoner kronor på anslaget 48:2 *Bidrag till särskilda insatser i vissa kommuner och landsting* för att ersätta kommunerna i södra Norrland (prop. 2000/01:1, bet. 2000/01:FiU11, rskr. 2000/01:41).

Riksdagen uttalade att detta anslag bör utnyttjas för ersättning även till de kommuner som drabbades av översvämningar hösten och vintern 2000 enligt samma principer som gällde för kommunerna i södra Norrland (bet. 2000/01:FiU3, rskr. 2000/01:126). Riksdagen har därefter på tilläggsbudget för år 2002 godkänt att ytterligare högst 55 miljoner kronor av detta anslag får användas för att bistå dessa kommuner (prop. 2001/02:100, bet. 2001/02:FiU21, rskr. 2001/02:326).

Regeringen har beviljat bidrag om sammanlagt 143 miljoner kronor för kostnader till följd av översvämningar.

2.5.2 Insatser utanför politikområdet

Skolan

Det riktade statsbidraget till personalförstärkning i skolektorn inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning kommer att höjas till 2 500 miljoner kronor under 2003, för att därefter successivt öka till 5 000 miljoner kronor 2006. Det riktade bidraget kommer därefter att infogas i det generella statsbidraget. Avsikten med bidraget är att förbättra skolans förutsättningar att uppnå de mål som uttrycks i läroplaner och kursplaner genom att tillföra mer personal. Bidraget används till kostnader för personalförstärkningar i skola och fritidshem.

Förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg

En maxtaxa inom förskolan infördes 2002. Ett särskilt statsbidrag på 3 400 miljoner kronor utgår för att täcka inkomstbortfallet för de kommuner som valt att tillämpa maxtaxan. Därtill kommer ett särskilt statsbidrag för kvalitetssäkrande åtgärder om 500 miljoner kronor per år.

Allmän förskola för fyra- och femåringar införs under 2003. Som kompensation höjs det generella statsbidraget till kommunerna (se avsnitt 2.8.1).

Äldre- och handikappomsorgen

En högsta avgift (maxtaxa) har införts inom äldre- och handikappomsorgen. Samtidigt skall den enskilda ha kvar en lägsta inkomst efter att ha betalat avgift (förbehållsbelopp). Kommunernas minskade avgiftsintäkter kompenseras

genom höjt generellt statsbidrag (se avsnitt 2.8.1).

Vuxenutbildning, inklusive kunskapslyftet

Kunskapslyftet avslutas som särskilt projekt vid utgången av 2002. Riksdagen har i stället beslutat att ett särskilt statsbidrag till kommunerna för utbildning av vuxna om 1 815 miljoner kronor per år skall utgå 2003–2005. Bidraget inordnas därefter i det generella statsbidraget.

2.6 Resultatbedömning

Regeringen har i skrivelsen Utvecklingen inom den kommunala sektorn (skr. 2001/02:102) lämnat en översiktlig redovisning av hur ekonomin och verksamheten i kommuner och landsting har utvecklats under de senaste åren. Redovisningen baseras i huvudsak på rapporter från sektormyndigheterna m.fl.

Redovisningen av den ekonomiska utvecklingen omfattar bl.a. resultatutvecklingen för kommuner och landsting. Antalet kommuner och landsting med positiva resultat har ökat under de senaste åren. Åren 1997–1999 redovisade årligen mellan 80 och 125 kommuner positiva resultat. År 2000 ökade antalet till 177 och 2001 till 198. Antalet landsting som redovisar positiva resultat uppgick under 1997–1999 till 1 eller 2 per år. År 2000 hade antalet ökat till 6 landsting och 2001 till 10.

En bidragande orsak till denna utveckling har varit den goda samhällsekonomiska utvecklingen under de senaste åren. Särskilt den ökade sysselsättningen har gynnat kommuner och landsting genom att skatteunderlaget därigenom har stärkts. Dessutom har den genomsnittliga skattesatsen ökat något de senaste åren, främst på grund av skattehöjningar bland landstingen.

Statsbidragen har också höjts, samtidigt som kravet på budgetbalans i kommuner och landsting har ökat fokuseringen på resultatutvecklingen.

De överenskommelser som slutits mellan staten och 36 kommuner samt 4 landsting för att åstadkomma en omstrukturering av verksamheten i respektive kommun och landsting, har hittills visat sig mycket verkningsfulla. Berörda kommuner och landsting har erhållit en fjärdedel av bidraget, totalt drygt 300 miljoner kronor, i förskott.

En särskild utredare har getts i uppdrag att följa upp överenskommelserna och skall varje halvår till regeringen redovisa hur långt kommunerna och landstingen kommit i sitt arbete med att uppfylla avtalen (dir. 2000:71). Utredaren skall senast den 30 juni 2003 lämna en samlad redovisning av uppdraget. Redan i bokslutet för 2001 har 10 kommuner uppfyllt sin del av överenskommelserna med staten. Regeringen beslutade därför i juni 2002 att betala ut resterande del av bidraget, sammanlagt ca 123 miljoner kronor, till dessa 10 kommuner. För flertalet av övriga berörda kommuner och landsting bedöms förutsättningarna vara goda för att även dessa skall uppfylla överenskommelserna med staten.

Genom det kommunala utjämningsystemet ges kommuner och landsting likvärdiga förutsättningar att bedriva verksamheter. Därmed skall skillnader i skattekraft, åldersstruktur etc. inte medföra högre skatt i en kommun eller ett landsting med sämre förutsättningar än i genomsnitt. Skillnader i kommunal utdebitering skall i stället spegla skillnader i effektivitet, ambitionsnivå och avgiftspolitik.

Skillnaderna i utdebitering har minskat sedan utjämningsystemet infördes 1996. År 1995 uppgick skillnaden mellan högsta och lägsta kommunala skattesats till 7,5 procentenheter. År 2002 hade skillnaden minskat till 5,8 procentenheter. Att skillnaden har minskat beror i huvudsak på att kommunerna med lägst utdebitering har höjt denna. Åren 1997–1999 gällde särskilda restriktioner som innebar att kommuner och landsting som höjde skatten, utom i vissa undantagsfall, fick statsbidragen reducerade.

2.7 Det tillfälliga sysselsättningsstödet till kommuner och landsting förlängs

Regeringens förslag: Det tillfälliga sysselsättningsstöd, som består av ett generellt sysselsättningsstöd och ett nyanställningsstöd, och som tidigare har införts för 2002, förlängs till 2003.

Skälen för regeringens förslag: Ett tillfälligt sysselsättningsstöd, bestående av ett generellt sysselsättningsstöd och ett nyanställningsstöd, har införts för kommuner och landsting för 2002 (prop. 2001/02:95, bet. 2001/02:FiU26, rskr. 2001/02:198). Stödet beslutas av Riksskatteverket efter ansökan av kommuner och landsting. Stödet tillgodoförs kommuner och landsting genom kreditering på respektive kommuns och landstings skattekonto. Det generella stödet tillgodoförs under 2002 och nyanställningsstödet under 2003.

I propositionen angavs att kommuner och landsting därigenom ges möjlighet att upprätthålla sysselsättningen och tidigare lägga nyanställningar.

Det generella sysselsättningsstödet uppgår till 1 procent av lönekostnadsunderlaget för 2001. Nyanställningsstödet uppgår till 32,82 procent av den beräknade ökningen av lönekostnadsunderlaget till följd av nyanställningar 2001 till 2002. För att kunna upprätthålla konkurrensneutraliteten i valet mellan att bedriva verksamheten i egen regi och att köpa den, ingår en andel av kommunernas och landstingens kostnader för köpt verksamhet i underlaget för stödet.

Regeringen bedömer att motsvarande stöd bör utgå även för 2003 efter samma riktlinjer som gäller för 2002. Det innebär att stödet tillgodoförs kommuner och landsting genom kreditering på respektive kommuns och landstings skattekonto. Det generella stödet tillgodoförs under 2003 och nyanställningsstödet under 2004. Det generella stödet och nyanställningsstödet för 2003 beräknas tillsammans uppgå till ca 3 miljarder kronor.

Förslaget föranleder ingen lagändring, utan endast en förordningsändring.

2.8 Budgetförslag

2.8.1 48:1 Generellt statsbidrag till kommuner och landsting

Tabell 2.4 Anslagsutveckling för 48:1 Generellt statsbidrag till kommuner och landsting

Tusental kronor

2001	Utfall	78 265 506	Anslags-sparande	4 834
2002	Anslag	76 300 000	Utgifts-prognos	75 302 597
2003	Förslag	42 673 000		
2004	Beräknat	44 553 000		

Det generella statsbidraget utgör ett allmänt finansiellt stöd till kommuner och landsting. Bidraget fungerar även som ett instrument för att genomföra ekonomiska regleringar mellan staten och kommunsektorn.

Anslaget fördelas i huvudsak med ett enhetligt belopp per invånare till kommuner respektive landsting.

Till och med 2004 fördelas en mindre del av det generella statsbidraget till kommunerna efter andelen barn och ungdomar samt andelen äldre i varje kommun. År 2002 uppgår denna del av anslaget till 6 740 miljoner kronor.

Nationell handlingsplan för utveckling av hälso- och sjukvården

I enlighet med vad som aviserats i den nationella handlingsplanen för utveckling av hälso- och sjukvården bör det generella statsbidraget höjas med 2 000 miljoner kronor 2003 och med ytterligare 1 000 miljoner kronor 2004 (prop. 1999/2000:149). Höjningarna fördelas med 30 procent till kommunerna och med 70 procent till landstingen. År 2004 har nivån på det generella statsbidraget därmed höjts med 3 943 miljoner kronor till följd handlingsplanen.

Regeringen redovisar under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg (politikområde Hälso- och sjukvård) hur de insatser som finansierats via anslaget bidragit till att uppnå de mål som riksdagen har fastställt.

Regleringar enligt finansieringsprincipen

Som en följd av förändringarna i det s.k. kommunkontosystemet minskas det generella statsbidraget från och med 2003 med 31 357 miljoner kronor, varav 22 003 miljoner kronor för kommunerna och 9 354 miljoner kronor för landstingen (prop. 2001/02:112, bet.

2001/02:FiU17, rskr. 2001/02:296). När de faktiska uttagen ur kommunkontosystemet är tillgängliga kommer en slutlig reglering att göras i budgetpropositionen för 2004. Förändringarna innebär även att Riksskatteverkets arbetsuppgifter avseende kommunkontosystemet utökas. För att finansiera en ökning av anslaget 3:1 *Riksskatteverket* under utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution, minskas det generella statsbidraget med 3 miljoner kronor.

Ökade kostnader till följd av införandet av en allmän förskola för 4- och 5-åringar föranleder en höjning 2003 av det generella statsbidraget till kommunerna med 1 200 miljoner kronor (prop. 1999/2000:129, bet. 2000/01:UbU5, rskr. 2000/01:46).

Införandet av äldreförsörjningsstödet beräknas minska kommunernas socialbidragskostnader (prop. 2000/01:136, bet. 2001/02:SfU4, rskr. 2001/02:13). Som en följd av detta minskas det generella statsbidraget till kommunerna med 305 miljoner kronor 2003. Införandet av en maxtaxa inom äldreomsorgen ger kommunerna minskade avgiftsintäkter. Därför höjs det generella statsbidraget till kommunerna med 125 miljoner kronor 2003.

Införandet av ett nytt rekryteringsbidrag till vuxenstuderande medför vissa kostnader för kommunerna (prop. 2001/02:161, bet. 2001/02:UbU15, rskr. 2001/02:312). Det generella statsbidraget till kommunerna ökas därför med 20 miljoner kronor 2003.

Regleringar till följd av beslut och förslag som påverkar skatteunderlaget

De kommunala skatteintäkterna beräknas 2003 öka till följd av reformeringen av det allmänna pensionssystemet med 9 500 miljoner kronor. En minskning med samma belopp bör därför göras av det generella statsbidraget 2003.

Avskaffandet av det särskilda grundavdraget medför att de kommunala skatteintäkterna ökar. Det generella statsbidraget minskas till följd av detta med 2 800 miljoner kronor.

Höjd garantipension medför också ökade skatteintäkter. Därför bör en minskning av det generella statsbidraget göras med 100 miljoner kronor 2003.

Den höjning av grundavdraget för låg- och medelinkomsttagare samt pensionärer som 2003 ersätter den skattereduktion som dessa erhållit, minskar de kommunala skatteintäkterna. Det

generella statsbidraget bör därför 2003 höjas med 4 280 miljoner kronor.

Till detta kommer förslag i denna proposition om en höjning av grundavdraget som beräknas minska de kommunala skatteintäkterna med ytterligare 2 544 miljoner kronor 2003. En höjning bör därför göras av det generella statsbidraget med motsvarande belopp.

De regleringar som görs för att neutralisera ovan redovisade effekter till följd av reformeringen av pensionssystemet m.m. är preliminära. En slutlig reglering avses göras i budgetpropositionen för 2004, då ett bättre underlag för beräkning av effekterna finns tillgängligt.

Till följd av att inkomstprövning av änkepensioner avskaffas bör det generella statsbidraget 2003 minskas med 250 miljoner kronor.

Övriga regleringar m.m.

Ytterligare regleringar av det generella statsbidraget till kommunerna görs till följd av en tidigare överenskommelse rörande lärarpensioner.

Från anslaget 13:2 *Bidrag för läkemedelsförmånen* under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, har under 2002 69 miljoner kronor utbetalats till landstingen avseende kostnader för medicinska tekniska produkter som tidigare klassificerats som läkemedel. Från och med 2003 kommer denna ersättning i stället att ingå i det generella statsbidraget.

De beräkningar av socialbidragsnormen som Konsumentverket har gjort inför 2002 innebär att vissa standardförbättringar har gjorts för barnfamiljer. Konsumentverkets underlag grundar sig på konsumtionsförändringar och därmed motiverade standardförbättringar. Regeringen beslutade i enlighet med Konsumentverkets beräkningar. Barn som lever i familjer som uppbär ekonomiskt bistånd fick därigenom också del av de beslutade familjeekonomiska satsningarna. Regeringen har funnit det rimligt att kommunerna kompenseras genom en höjning av det generella statsbidraget med 50 miljoner kronor fr.o.m. 2003. För 2002 får kommunerna anses kompenseras genom det tillfälliga sysselsättningsstöd som tidigare beslutats (jfr. avsnitt 2.4).

Ansvar för förskoleklassens skolhälsovård överförs från landstingens barnhälsovård till

kommunernas skolhälsovård den 1 juli 2003 (prop. 2001/02:14, bet. 2001/02:UbU6, rskr. 2001/02:183). Med anledning av detta bör 2003 20 miljoner kronor föras från landstingens del av det generella statsbidraget till kommunernas del, vilket motsvarar hälften av den beräknade kostnaden för hela året. År 2004 bör ytterligare 20 miljoner kronor regleras på samma sätt. Detta berör endast anslagposter. Anslaget påverkas således inte.

En tillfällig överföring med 300 miljoner kronor görs 2003 till anslaget 48:2 *Bidrag till särskilda insatser i vissa kommuner och landsting*. Medlen återförs 2004 till det generella statsbidraget (se även avsnitt 2.8.2).

Tabell 2.5 Härledning av anslagsnivån 2003–2004 för 48:1 Generellt statsbidrag till kommuner och landsting

Miljoner kronor

	Kommuner		Landsting	
	2003	2004	2003	2004
Anvisat 2002 i 2002 års statsbudget	58 552	58 552	17 748	17 748
Lärarpensioner	210	410		
Överföring från 48:2 avseende finansiering av LSS-bidrag 2001 och 2002	350	350		
Överföring från UO 16	98	154	42	66
Överföring från UO 9 avseende komp. för omklassificerade produkter			69	69
Överföring m.a.a. ändrat ansvar för förskoleklassens hälsovård	20	40	-20	-40
Överföring till/från anslaget 48:2 <i>Bidrag till särskilda insatser i vissa kommuner och landsting</i>	-200	200	-100	100
Komp. för höjd socialbidragsnorm	50	50		
Regleringar enligt finansieringsprincipen				
Äldreförsörjningsstöd	-305	-305		
Allmän förskola	1 200	1 200		
Maxtaxa inom äldre- och handikappomsorgen	125	125		
Kommunkontosystemet	-22 003	-22 003	-9 354	-9 354
Överföring till UO 2 avseende RSV:s kostnader för kommunkontosystemet	-2	-2	-1	-1
Komp. för ökade kostnader till följd av rekryteringsbidrag för vuxna	20	20		
Regleringar till följd av beslut och förslag som påverkar skatteunderlaget				
Reformering av det allmänna pensionssystemet	-6 413	-6 413	-3 087	-3 087
Höjd garantipension	-68	-68	-32	-32
Särskilt grundavdrag avskaffas	-1 890	-1 890	-910	-910
Höjt grundavdrag ersätter skattereduktion	2 889	2 889	1 391	1 391
Slopad inkomstprövning av änkepensioner	-169	-169	-81	-81
Höjt grundavdrag	1 717	1 717	827	827
Tillskott				
Nationell handlingsplan för utveckling av hälso- och sjukvården	600	900	1 400	2 100
Förslag/beräknat anslag	34 781	35 757	7 892	8 796

Regeringens överväganden

Mot bakgrund av vad som redovisas ovan föreslår regeringen att det för 2003 anvisas 42 673 000 000 kronor under anslaget 48:1 *Generellt statsbidrag till kommuner och landsting*.

2.8.2 48:2 Bidrag till särskilda insatser i vissa kommuner och landsting

Tabell 2.6 Anslagsutveckling för 48:2 Bidrag till särskilda insatser i vissa kommuner och landsting

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2001	Utfall	1 511 967		2 390 306
2002	Anslag	427 000 ¹	Utgifts-prognos	1 320 168
2003	Förslag	347 750		
2004	Beräknat	570 750		

¹ Varav -60 000 tkr på tilläggsbudget i samband med den ekonomiska vårpropositionen 2002.

Syftet med bidraget är bl.a. att tillfälligt bistå kommuner och landsting som på grund av speciella omständigheter hamnat i en särskilt svår ekonomisk situation.

Statsbidrag till kommuner med höga LSS-kostnader och för särskilt kostnadskrävande LSS-insatser även 2003

Åren 2001 och 2002 har ett tillfälligt bidrag betalats med 350 miljoner kronor för vardera året till kommuner med höga verksamhetskostnader enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS, (prop. 1999/2000:115, bet. 2000/01:FiU9, rskr. 2000/01:26). Dessutom har Socialstyrelsen, på uppdrag av regeringen, för åren 2001 och 2002 administrerat ett extra statsbidrag på 100 miljoner kronor per år för särskilt kostnadskrävande LSS-insatser. Kommuner med LSS-kostnader över genomsnittet har kunnat ansöka om det extra statsbidraget. Bidragen har finansierats med medel från anslaget 48:2 *Bidrag till särskilda insatser i vissa kommuner och landsting*.

Regeringen har tillkallat en parlamentarisk kommitté med uppgift att lämna förslag till en nationell utjämning av verksamhetskostnader enligt LSS (dir. 2000:99). Kommitténs arbete skall vara avslutat senast den 1 november 2002 (dir. 2001:72). Kommittén överlämnade i februari 2002 ett delbetänkande (SOU 2002:28) till regeringen med en redogörelse av den

allmänna inriktningen för det fortsatta arbetet. I delbetänkandet föreslår kommittén att de tillfälliga statsbidragen även skall utgå för 2003 eftersom ett nytt system för utjämning av LSS-kostnader inte kan träda i kraft förrän tidigast 2004.

Regeringen delar kommitténs uppfattning att de tillfälliga statsbidragen även bör betalas ut för 2003. Beräkningsgrunderna och ramarna för dessa statsbidrag skall vara desamma som åren innan.

Omställningsbidrag till landsting med befolkningsminskning

För att stödja landsting med kraftig befolkningsminskning finns det ett särskilt omställningsbidrag 2001 och 2002 (prop. 1999/2000:115, bet. 2000/01:FiU9, rskr. 2000/01:26). Ett landsting med befolkningsminskning erhåller 60 kronor per invånare för varje procentenhets minskning av antalet invånare under en femårsperiod utöver två procent.

Den parlamentariska kommitté som har i uppdrag att se över utjämningsystemet skall bl.a. analysera och lämna förslag till hur kommuner och landsting med kraftig befolkningsminskning kan ges samma förutsättningar som andra kommuner och landsting (dir. 2001:73). Uppdraget skall redovisas till regeringen senast den 1 oktober 2003. Detta innebär att eventuella förändringar i utjämningsystemet tidigast kan genomföras 2005.

Regeringen bedömer att det finns behov av ett stöd till landsting med kraftig befolkningsminskning även för 2003 och 2004. Kostnaderna beräknas uppgå till ca 160 miljoner kronor per år. Bidraget skall beräknas på samma sätt som tidigare.

Bidrag till kommuner för befolkningsminskning

Riksdagen har godkänt inrättandet av ett särskilt statsbidrag för 2003 och 2004 till kommuner och landsting med befolkningsminskning (prop. 2001/02:4, bet. 2001/02:FiU3, rskr. 2001/02:131). Anslaget 48:2 *Bidrag till särskilda insatser i vissa kommuner och landsting* tillförs därigenom 200 miljoner kronor vardera året.

Av dess medel kommer 2003 och 2004 150 miljoner kronor per år att användas för att stödja kommuner med kraftig befolkningsminskning. Ersättning lämnas med 36 kronor per invånare för varje procentenhets befolkningsminskning

utöver fem procent under den senaste tioårsperioden (1990–2000). Detta bidrag lämnas utöver den kompensation för befolkningsminskning som finns i det kommunala utjämningsystemet.

Samverkan mellan kommuner och landsting

Regeringen beslutade hösten 2000 att tillsätta en arbetsgrupp som bl.a. skulle initiera och stödja samverkansprojekt inom kommunala verksamheter. I budgetpropositionen för 2002 angav regeringen att det är angeläget att stöd till samverkansprojekt kan lämnas även efter det att arbetsgruppen upphört. Regeringen bedömde att högst 25 miljoner kronor behöver användas för detta ändamål under 2002 (prop. 2001/02:1, bet. 2001/02:FiU3, rskr. 2001/02:131).

Riksdagen har vidare godkänt att 50 miljoner kronor per år av det särskilda statsbidraget till kommuner och landsting med befolkningsminskning 2003 och 2004 får användas till att främja samverkan mellan kommuner och mellan landsting med kraftig befolkningsminskning (prop. 2001/02:4, bet. 2001/02:FiU3, rskr. 2001/02:131).

Sammanlagt finns det således 125 miljoner kronor att fördela till samverkansprojekt under 2002–2004, som finansieras med medel från anslaget 48:2 *Bidrag till särskilda insatser i vissa kommuner och landsting*, varav 25 miljoner redan har fördelats efter beslut av regeringen.

Rådet för kommunala analyser och jämförelser

Regeringen har i olika sammanhang framhållit vikten av att förbättra underlaget för uppföljning och utvärdering av de kommunala verksamheterna. Kommittén för fortsatt utveckling av en kommunal databas samt tvärspektoriell uppföljning och utvärdering lämnade hösten 2001 bl.a. förslag till hur arbetet med en kommunal databas bör fortsätta (SOU 2001:75). Betänkandet har remissbehandlats. Remissvaren finns tillgängliga hos Finansdepartementet (dnr Fi2001/3819).

Regeringen har i enlighet med kommitténs förslag beslutat att arbetet med den kommunala databasen skall bedrivas av ett nyinrättat råd, Rådet för kommunala analyser och jämförelser (dir. 2002:91).

Kostnaderna för att finansiera rådets verksamhet beräknas uppgå till ca 13 miljoner kronor under 2003–2004 och skall finansieras med medel från anslaget 48:2 *Bidrag till särskilda insatser i vissa kommuner och landsting*.

Förebyggande hiv/aidsverksamhet

För att förebygga hiv/aids i storstadsregionerna avser regeringen att under 2003 betala ut högst 90 miljoner kronor.

Övrigt

En minskning av anslaget bör göras med 7 miljoner kronor engångsvis 2003 för att finansiera en ökning av det under utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid, uppförda anslaget 28:26 *Kulturmiljövård*.

Det är av stor vikt att de beräkningar SCB gör avseende det kommunala utjämningsystemet är korrekta och att systemet uppfattas som tillförlitligt. Medel bör därför tillföras Statistiska centralbyrån för kvalitetshöjande åtgärder. Anslaget bör från och med 2003 minskas med 250 000 kronor för att finansiera en ökning med motsvarande belopp av det under utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning uppförda anslaget 1:6 *Statistiska centralbyrån*.

Anslaget har minskats med 500 miljoner kronor per år 2002 och 2003 för att finansiera anslaget 48:5 *Bidrag för öka tillgänglighet i hälso- och sjukvården*.

Anslaget bör 2003 tillfälligt tillföras 300 miljoner kronor från anslaget 48:1 *Generellt statsbidrag till kommuner och landsting*. Medlen återförs till det generella statsbidraget 2004. Orsaken till överföringen är främst att säkerställa att, om så skulle bli aktuellt, återstående medel av tidigare beviljade bidrag kan utbetalas under 2003 till de kommuner och landsting som slutit avtal med staten efter beredning av Kommundelegationen.

Tabell 2.7 Härledning av anslagsnivån 2003–2004 för 48:2 Bidrag till särskilda insatser i vissa kommuner och landsting

Tusental kronor	2003	2004
Anvisat 2002 i 2002 års statsbudget	487 000	487 000
<i>Förändring till följd av:</i>		
Beslut	200 000	700 000
Överföring till från /andra anslag	-339 250	-616 250
Övrigt	0	0
Förslag/beräknat anslag	347 750	570 750

År 2003 beräknas anslaget därmed till ca 348 miljoner kronor. Anslagssparandet beräknas vid ingången av 2003 uppgå till 1 440 miljoner kronor. Sammanlagt beräknas därmed

tillgängliga medel för 2003 uppgå till 1 788 miljoner kronor.

Bemyndigande om ekonomiska förpliktelser

För anslaget 48:2 *Bidrag till särskilda insatser i vissa kommuner och landsting* föreslås regeringen få ikläda staten förpliktelser som innebär utgifter på högst 50 miljoner kronor efter 2003.

Bemyndigandet innebär att regeringen under 2002 och 2003 kan bevilja bidrag för främjande av samverkan mellan kommuner och mellan landsting (prop. 2001/02:4, bet. 2001/02:FiU3, rskr. 2001/02:131) som innebär utgifter för staten även för 2004 (tabell 2.7).

Tabell 2.8 Bemyndigande om ekonomiska förpliktelser

Miljoner kronor

	2001 utfall	2002 prognos	2003 beräknat	2004 beräknat
Utestående förpliktelser vid årets början			0	50
Nya förpliktelser			50	0
Infriade förpliktelser*			0	-50
Utestående förpliktelser vid årets slut			50	0
Erhållen/föreslagen bemyndiganderam			50	0

* Utgiftsutfall till följd av ingångna förpliktelser.

Regeringens överväganden

Mot bakgrund av vad som redovisas ovan föreslår regeringen att det för 2003 anvisas 347 750 000 kronor under anslaget 48:2 *Bidrag till särskilda insatser i vissa kommuner och landsting*.

2.8.3 48:3 Statligt utjämningsbidrag till kommuner och landsting

Tabell 2.9 Anslagsutveckling för 48:3 Statligt utjämningsbidrag till kommuner och landsting

Tusental kronor

2001	Utfall	20 861 414	Anslags-sparande	-
2002	Anslag	23 759 414 ¹	Utgifts-prognos	23 759 414
2003	Förslag	23 759 414		
2004	Beräknat	23 759 414		

¹Varav 2 898 000 tkr på tilläggsbudget i samband med den ekonomiska vårpropositionen 2002.

Utjämningsbidraget utgör tillsammans med utjämningsavgiften det kommunala utjämnings-systemet. Utjämningsbidraget finansieras med utjämningsavgiften, vilken redovisas på statsbudgetens inkomstsida. Förändringar av utjämningsbidraget påverkar således inte statsbudgetens saldo.

Inom ramen för utjämningsystemet sker en utjämning mellan kommuner respektive landsting för skillnader i skatteunderlag och för strukturella kostnadsskillnader. Kommuner och landsting med ett skatteunderlag per invånare under riksgenomsnittet får utjämningsbidrag, medan de med en skatteunderlag per invånare som är högre än genomsnittet får betala en utjämningsavgift till staten. På samma sätt ges utjämningsbidrag till kommuner och landsting med strukturella kostnader per invånare som överstiger riksgenomsnittet, medan de med strukturella kostnader under riksgenomsnittet får betala en utjämningsavgift.

Åren 1996–2004 tillämpas särskilda införanderegler, vilka dämpar de omfördelnings-effekter som införandet av det nya systemet medför.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att det för 2003 anvisas 23 759 414 000 kronor under anslaget 48:3

Statligt utjämningsbidrag till kommuner och landsting.

2.8.4 48:4 Bidrag till Rådet för kommunal redovisning

Tabell 2.10 Anslagsutveckling för 48:4 Bidrag till Rådet för kommunal redovisning

Tusental kronor

2001	Utfall	700	Anslags-sparande	-
2002	Anslag	500	Utgifts-prognos	500
2003	Förslag	500		
2004	Beräknat	700		

Bidraget delfinansierar Rådet för kommunal redovisning, som är en ideell förening för normbildning i redovisningsfrågor för kommuner och landsting. Rådets uppgift är att främja och utveckla god redovisningssed i enlighet med lagen (1997:614) om kommunal redovisning. Medlemmar i rådet är staten, Svenska Kommunförbundet och Landstingsförbundet.

Nivån på anslaget följer av regeringens avtal med Svenska Kommunförbundet och Landstingsförbundet som redovisades i 1999 års ekonomiska vårproposition. För verksamhetsåret 2003 skall medlemmarna bidra med vardera 500 000 kronor.

Regeringens överväganden

Mot bakgrund av vad som redovisas ovan föreslår regeringen att det för 2003 anvisas 500 000 kronor under anslaget 48:4 *Bidrag till Rådet för kommunal redovisning*.

2.8.5 48:5 Bidrag för ökad tillgänglighet i hälso- och sjukvården

Tabell 2.11 Anslagsutveckling för 48:5 Bidrag för ökad tillgänglighet i hälso- och sjukvården

Tusental kronor

2001	Utfall	-	Anslags-sparande	-
2002	Anslag	1 250 000	Utgifts-prognos	1 233 750
2003	Förslag	1 250 000		
2004	Beräknat	1 250 000		

I 2001 års ekonomiska vårproposition aviserade regeringen en särskild satsning för att förbättra tillgängligheten i vården, vilken innebär att landstingen tillförs 1 250 miljoner kronor per år 2002–2004.

Regeringen har i resultatredovisningen under politikområdet Hälso- och sjukvårdspolitik i tillämpliga delar redovisat de insatser som, med stöd av detta anslag, har gjorts för att förbättra hälso- och sjukvårdens tillgänglighet och kvalitet.

Den närmare inriktningen på satsningen regleras i en överenskommelse mellan staten och Landstingsförbundet. I enlighet med överenskommelsen har landstingen den 1 december 2001 till Socialstyrelsen inkommit med åtgärdsplaner. Respektive landsting skall årligen under 2002-2004 senast den 1 november

lämna en redovisning till Socialdepartementet av hur åtgärdsplanen genomförts.

En avstämning mellan parterna skall äga rum senast den 1 december 2002. Syftet med avstämningen är att analysera hur de avsatta medlen har använts och vilken effekt vidtagna åtgärder har haft. Regeringen har för avsikt att i samband med denna avstämning aktualisera frågan om avsätta medel från anslaget till vissa centrala insatser som stöd för genomförandet och uppföljningen av planen.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att det för 2003 anvisas 1 250 000 000 kronor under anslaget 48:5 *Bidrag för ökad tillgänglighet i hälso- och sjukvården*.